

www.e-rara.ch

**Ioachimi Iungii ... opuscula botanico-physica ex recensione et distinctione
Martini Fogelii ... et Ioh. Vagetii ... cum eorundem annotationibus accedit
Iosephi de Aromatariis ... ad Bartholomeum ...**

Jungius, Joachim

Coburgi, 1747

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 3798

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-18713>

Praefatio.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Præfatio.

B. L. S.

Dum animum induximus, ut Viri quondam doctissimi, B. IOACHIMI IVNGII, Lubecensis, Med. Doct. & in aliquot Academiis olim Matthes. nec non in celeberrimo Gymnasio, quod Hamburgi floret, Logices, Physices & Metaphysices Prof. Publ. & ultra viginti annos Rectoris meritisissimi, cuius merita in emendanda Philosophia uniuersa nemo non novit, (a) ISAGOGEN PHYTOSCOPICAM una cum ejusdem DOXOSCOPIIS MINORIBVS, seu OPINIONIBVS ILLIS, quæ DE PLANTIS agunt, (b) denuo
in

(a) De Vita, meritis & scriptis Auctoris nostri conf. IOH. BURCH. MENCKENS Compendieus. gelehrt. Lexicon, edit. 1715. p. 1076. it. allgemeines historisches Lexicon, in fol. Lips. 1730. II. Theil p. 117. porro MART. FOGELII Annotat. general. Idam ad opiniones physicas, specialioribus præmissam.

(b) Doxoscopias physicas minores ex recensione MARTINI FOGELII cum hujus Annotationibus jam 1662.

literis Pfeifferianis Hamburgi in 4to expressas refert IOH. ANT. SEGVIERIVS in Bibliothecæ botanic. Part. I. p. 93. Consentit celeberr. MARHOFIVS in Polyhist. Part. II. Libr. II. c. 2. quæ vero editio mihi nondum ad manus venit. Vsus itaque sum ea, quæ Hamburgi 1679. cura ejusdem FOGELII prodit, ubi hæc de PLANTIS DOXOSCOPIÆ Partis secundæ sectionem tertiam constituunt opinionum physicarum.

P R Æ F A T I O.

in uno fasciculo ederemus, in usum quidem tyronum, seu ingeniorum ad studia academica præparandorum, non dubitamus quin & Virorum de Plantis optime jam meritorum desideriiis (c) faciamus satis. Duæ autem fuere rationes, quæ ad hoc institutum animum impulerunt, opusculorum & *Dignitas & Raritas*. De illa nemo facile dubitabit, qui, perlustratis hisce paginis, perpenderit, Autorem nostrum aliorum quoque Virorum eruditissimorum judicio acutissimum, vel inter primos esse numerandum, qui nonsolum studii botanici nævos antiquos agnouerunt, sed etiam illis indicatis, observationibus, dubitationibus, meditationibus illud ulterius excolendum putarunt, & sic recentioris ævi scriptoribus, in hoc studiorum genere celeberrimis ulterius proficiendi materiam suppeditarunt longe uberrimam, unde commodam naturæ vegetabilium copiosius & magis accurate explorandæ, tandemque firmiorum & certiorum ex fructificationis partibus essentialibus, (neglectis accidentariis omnibus, defumtorum constituendorumque characterum nacti sunt occasionem, ut tandem ad ambiguitatem omnem tollendam successive orta sit illa systematica methodus, qua plantarum innumeram copiam, in Classes, Ordines, Genera

(c) Exempli loco sit Excel. quondam Viri, IOH. CHRISTIAN BÈNE-MANNI, Pot. Reg. Pol. Maj. & Elect. Sax. a Consilii: Aulici desiderium, in seinen Gedanken vom Reiche der Blumen. Dresd. 1740. in 8. p. 63. ubi sic inquit:
 „Ich hätte wünschen mögen dasjenige
 „Jungische Werk zu sehen, wovon Herr
 „Hofr. Wolff, der sein Lob nicht zu ver-
 „schwenden pfleget, in seiner Schrift
 „vom Gebrauch derer Theile p. 729. §.

„259. zu rühmen weiß: Daß darinnen
 „der scharffsinnige Junge nicht alleine
 „den Unterschied derer Pflangen, nach
 „ihren verschiedenen Theilen bestimmet,
 „sondern auch der Unterschied derer
 „Blumen in Ordnung gebracht sey, und
 „daß, wer solches Werk lese, finden
 „würde, wie selbst der Unterscheid beson-
 „derer Theile derer Blumen in gewisse
 „Classen sich eintheilen lasse.

P R Æ F A T I O.

nera & Species dispositam observamus. Iure itaque & merito celeberr. LINNÆVS JVNGIO nostro primum locum assignavit inter Institutores botanicos. (d) Et, ut de Methodo ejus nihil dicam, tanti Isagogen suam phytoscopicam ipse IVNGIVS noster fecit, licet ultimis curis non absolutam, ut ei edendæ de sumptibus tabulis supremæ voluntatis testibus prospexerit. (e) Mirati sumus sæpius, qui factum sit, ut in historicis de fatis & incrementis studii botanici scriptis, (f) multo minus vero in Isagogicis s. Institutionibus nulla fere, vel saltem rarior Jungianis meritis, quæ sane in hac re magna sunt, digna legatur commemoratio. Quin ipse solertissimus & in perfectiorem rei botanicæ emendationem natus LINNÆVS DOXOSCOPIARVM JVNGIANARVM ne meminit quidem, licet Vir sit in bibliothecis botanicis versatissimus, atque ISAGOGES fecerit justam mentionem. Causam sane aliam suspicari non licet, nisi quod ad oculos tanti Viri illæ non pervenerint, alias enim integerrimum Virum JVNGIVM nostrum, nisi in Critica botanica socium sibi adjunxisse, certe tamen inter Philosophos æque primum locum illi assignaturum fuisse non dubitamus. (g) Quanquam vero pro illorum temporum ratione CÆSALPINO coævus aut paulo posterior (b) MORISONIO tamen certe prior,

c 2

in

(d) In Biblioth. botan. Amstelod. 1736. in 8. p. 123.

(e) Sic enim Tit. refert Isagoges: Hamburgi, typis Mich. Pfeifferi, s. v. M. P. I. E. V. S. T. E. S. T. A. M. E. N. T. I. I. V. N. G. I. A. N. I. 1679.

(f) V. g. in IOS. PIT. TOVRNEFORTII Isagoge in rem herbariam, Institut. botan. præmissa. In

PETR. HOTTONS Oratione de rei herbariæ historia & fatis & ADR. ROYEN præfat. ad Floræ Leydenensis prodromum.

(g) In Bibliothec. botan. 134. it. p. 119.

(b) CÆSALPINVS namque obiit Romæ 1603. IVNGIVS autem Hamburgi 1657. Quod vero hic Cæsalti-

P R Æ F A T I O.

in arduo hoc opere, in quo desudavit Vir magno ingenii acumine præditus, primas hæcæ lineas non sine omni defectu duxit: at tamen plures antecessorum errores & modeste indicavit & multos solide emendavit. Interim tamen non dubito fore plerosque, qui novam hanc opusculis Jungianis denuo edendis adhibitam curam supervacaneam imo inutilem judicent, hac imprimis ætate, qua res herbaria ad altius fastigium evelta, totque excellentissimorum Virorum curis, observationibus, experimentis meditationibusque magis exulta, scriptis etiam pervulgata, ad virilem quasi ætatem pervenit. Sed hi erunt fere, qui, immemores, multum interesse reipublicæ literariæ, seriem nosse meritorum in quolibet scientiarum genere, & incrementorum ab incunabilis ad adultam usque ætatem progressum, non nisi nova & perfectissima esse legenda putabunt. Hi si meminerint, nos multum etiam debere curis virorum, qui ante nostra tempora in emendandis erroribus pervulgatis fuerunt diligentes & industrii, magnæque insuper utilitatis in Scholis esse, studiosam juventutem jucunditate quadam ad evolventa & legenda antiquiorum, tam Græcorum quam Romanorum Volumina tacite invitari, non admirabuntur, nos illorum sententiam esse sequutos, qui harum rerum æquiores sunt æstimatores.

Vt itaque L. B. habeat in uno fasciculo, quicquid superest meditationum Jungianarum de Plantis, ISAGOGI PHYTOSCOPICÆ, bono ut puto consilio, DOXOSCOPIARVM MINORVM, seu OPINIONVM PHYSICARVM illam

num diligenter legerit, testantur hæc de Plantis.
opuscula, imprimis vero doxoscopiæ

P R Æ F A T I O.

lam sectionem, quæ Partis secundæ tertia est, subnectendam putavimus. Agit enim illa de Plantarum speciebus tam summis, quam inferioribus, vel, si mavis, Ordinibus, generibus, speciebus, porro de plantarum nominibus, de plantis perperam homonymis & heteronymis, denique de partibus quarundam plantarum confuse cognitis, tandem de plantarum vita. Vtriusque autem fasciculi ea est affinitas, ut mentem auctoris in altero obscuriorem ex altero optime interpretari possit industrius lector, quod VAGETIVS jam annotavit. (i)

Quæ conditio prima fuerit opusculorum horum posthumorum, qua cura, qua diligentia & a quibus Viris illa successive sint in ordinem redacta, quibus fati sæpe interruptus sit labor, non est ut repetam, quia harum rerum omnium rationes copiosas & sufficientes dederunt Viri doctissimi, MARTINVS FOGELIVS & IOH. VAGETIVS, quorum utrorumque Monita & Annotationes ante legisse juvabit, quam quis ad opusculorum ipsorum lectionem se accingat, vel eum quoque in finem, ut de improbis horum aliorumque virorum laboribus melius judicare & erroribus aut ambiguis nonnullis veniam æquius dare discat. Vtinam contigisset Viro eruditissimo longiori vita frui, ut perficere omnia ipse potuisset, tunc enim ea magis ordinata, recocta, limataque haberemus. Quod vero ad nostras pertinet curas, in Orthographia nihil immutavimus temerarii, quia nec FOGELIVM nec VAGETIVM hac in re observavimus audaciores. (k)

Cum vero assertionum plures sectiunculæ in uno paragra-
pho

(i) Vid. Ejusd. Monend. XXVI. ad
Isagogen p. 59.

(k) Conf. Monend. XX. p. 49.

P R Æ F A T I O.

phro collectæ numerisque tantum margini appositis notatæ, aliquid obscuritatis sæpius alere viderentur, quæ remorari poterat lectorem in evolvendis notandisque rebus notabilioribus, singulas easdem separari curavimus, ut sic oculorum primo obtutu facilius reperiri queant. Quas Fogelianas annotationes generaliores Doxoscopiis physicis præfixas, his in specie de Plantis, aliquid lucis scenerari posse putavimus, specialioribus ejusdem præmitti volumus, ne quidquam eorum æque desiderari possit, quæ ad majorem notitiam atque intelligentiam ullo modo facere queunt. Neque in ISAGOGE neque in DOXOSCOPIIS ullibi GEMMARVM factam esse mentionem observantes, quarum tamen cognitio & justa idea indeque formanda differentia tanto magis necessaria videbatur, quanto major est earum usus, huic defectui mederi volumus brevissimis ita, ut *Cap. IV. ISAGOGES, DE CAVLE*, in notula subjunxerimus ea, quæ recentiorum observavit circa GEMMAS industria, (1) ne tyronibus, quorum in gratiam hæc

(1) Nam tantum non omnem generationis & multiplicationis s. propagationis ejusdem Speciei plantæ rationem unice, vel immediate ex semine, vel mediate per gemmam fieri, immo in ipsis gemmis feminum primordia jam latitare, hodie comperitum est. Et quod magis mirari licet, omnem multiplicationem, radicum bulbosarum, ut in Tulipis, squamosarum, ut in Liliis, tuberosarum, ut in Hyacintho Ind. tuber. flagellantium ex geniculis, ut in Fragaria, & reliquarum plantarum, quantum novi omnium, quæ radicibus multiplicantur & propagantur, uniformiter

fieri per gemmas, sub terra sæpissime reconditas & a visu nostro remotas, vel illa docet observatio, qua interdum ejusmodi bulbos, ut alias gemmas, extra terram, altius in foliorum alis natos videmus, vid. Cammere. lit. Nor. phys. techn. med. Ann. 1735. Hebd. XXVII. p. 212. Hebd. XLIX. p. 386. Hebd. LI. p. 410. porro ibid. Ann. 1741. Hebd. XLIV. p. 347. nec non BENNEMANN'S Beschreibung der Zulye p. 30. *Illustr. L. B. de WOLFF. Von der wunderbaren Vermehrung des Getreydes Cap. II. und deren Erläuterung Cap. I. & II. Recte ita-*

P R Æ F A T I O.

hæc recusa volumus, ut supra jam indicatum est, aliquid deesse videatur eorum, quæ nosse multum interest. Quibus ut in reliquis etiam consulatur eo melius, identidem sub finem vel paginarum vel capitum illos indicavimus ex scriptoribus recentioris ævi, quorum major est autoritas, qui & familiariores apud nos sunt, & ex parte non magno parabiles, sic enim habebunt, quos consulere ulterius possint.

Tandem

itaque Celeberr. Ludwig in Institutionibus regni vegetabilis p. 223. §. 548. maximam esse radicum bulbosarum cum gemmis convenientiam asservit. Sæpius mihi nata est in mente dubitatio, annon vexatissimi illius naturæ phænomeni, quod hodie ingenia physicorum torquet, de propagatione & multiplicatione Zoophyti illius, Polypi nempe aquæ dulcis Trembleyani ratio, ex idea gemmarum peti possit. Tabercula enim copiosa in illius corpore conspicua mihi quidem videntur gemmulae, ex quarum singulis a corpore licet divisis, singula prodire possunt nova ejusmodi corpora organica ejusdem naturæ, quemadmodum in gemmis vegetabilium idem fieri observamus. Illud ipsum vero corpus organicum Polypi hujus forsitan propius in hoc accedit ad Vegetabilium naturam, quam animalium. Id quod aliorum & illorum quidem maxime observationibus relinquo, quibus copia & facultas est observationum hac in re ulterius faciendarum. Ipsæ observationes Trembleyanæ de generatione hujus Polypi, in Memoire pour l'histoire de Polype Mem. III. p. m. 153. seqq. certe suadent, ut credam easdem tu-

berculorum illorum ac gemmarum esse rationes, ut ita non opus habeamus illam ex partibus divisis prodeuntem generationem aut multiplicationem, animæ cuidam nescio cui, corporis novi formatrici tribuere. Accedit, quod Cirri illi, ab extremitate corporis prodeuntes, magnam habere analogiam observentur, cum fibrillis radicum in vegetabilibus aquis innatantibus. Est perquam difficile, sine sufficiente observationum copias in limitibus positas ad justos referre terminos. Quemadmodum enim Lithophyta, v.gr. Corallia, multa habent cum regni mineralis corporibus communia, ita forsitan ejusmodi Zoophyta inter animalia & vegetabilia ambiguae sunt naturæ, ut perquam difficile sit judicatu, cui ex his regnis potior pars debeat. Motum habere ejusmodi polypos observatum est, unde ad animalia referri queunt, sed si hanc generandi & multiplicandi rationem & in integro corpore & in partibus singulis divisim consideramus, hac ipsa plantarum naturæ propius accedunt. In eo sane conveniunt utraque, quod habeant corpora organica.

P R Æ F A T I O.

Tandem ob rerum affinitatem Celeberr. & doctiff. quondam Viri IOSEPHI AB AROMATARIIS ad BARTHOLOMEVM NANTI rariorem EPISTOLAM subiungi non incongruum fore putavimus, quam DE GENERATIONE PLANTARVM EX SEMINIBVS, discursui suo de Rabie contagiosa, magni momenti affectu præfixit, qui primum Venetiis 1625. (m) proximo deinde anno 1626. ob dignitatem materiæ, etiam Francofurti denuo impressus est in forma, quam ob quaternarium plagellarum numerum quartam vocant. Hic enim celeberr. Autor primis merito annumeratur, qui obseruarunt & docuerunt, maximam inter SEMINA VEGETABILIVM & OVA ANIMALIVM intercedere analogiam, utraque continere futuri fœtus rudimenta, neutra vero generari aut crescere a principio interno, nisi ante a principio quodam activo (semine virili) fœcunda fuerint reddita; licet, quantum ex thesibus iudicare possumus, ante hos centum annos & quod excurrit, obscurior & confusa ex parte adhuc fuerit autoris hac de re idea. Atque hæc fere sunt B. L. de quibus monitum Te voluimus in limine. Vale & his utere nobiscum feliciter, nostrisque studiis fave.

(m) Vid. Ioh. Francisci Segvierii fumus edit. Francofurtense. Biblioth. botan. P. I. p. 3. seq. Nos usi

Scrib. Coburgi
ipsis Cal. April. A. S. R.
clō 13 CCXLVII.

IOH. SEB. ALBRECHT. D.

IOA.